

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 3. Discretio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

nempe totam sibi alioqui Rationem & legem Dei deferendam esse novit, si ea cavere velit.

S. 3. Discretio.

Discretio est pars prudentiæ subtilissima, quæ versatur circa distinguenda ea, quæ prima fronte & vulgari iudicio aut eadem, aut admodum affinia sunt: inter quæ tamen discrimen Ethicum permagnum est, eo quod alterum eorum bonum, alterum malum sit.

Et in hoc genere occurrunt primo commissio & permissio: quæ sæpe populo videntur esse ejusdem Rationis ac naturæ: cum tamen multum inter se differant: sæpe enim permittere licet, quod nulli committere licet: V. G. si tyrannus petat sibi tradi innocentem à republica; ni tradatur, excidium minatus: non licet reip. obedire & innocentem tradere (hoc enim esset committere & Tyranni sævitix cooperari) licet tamen permittere ut Tyrannus innocentem illum per suos satellites capiat (hoc enim tantum est permittere ut innocens capiatur, quod cum tanto incommodo & innocentium clade Resp. non tenetur interire.

Ut

Ut autem hæc & similia discretionis exempla melius intelligas, nota idem medium aliquando servire ad duos fines; quorum alter bonus est, & quam intendere per se licet; alter autem malus, & quem nullo casu licet affectare: V. G. exsilire è turri, quæ incenditur, servit ad fugam ex incendio (& hæc fuga bona est, atque hanc etiam affectare & velle licet) & servit etiam ad propriam necem (& hæc mala, nec licet eam affectare.)

Nota secundo medium, quod sic servit ad duos fines, subinde servire ad bonum finem inde penderet à malo fine, seu naturâ prius utile esse ad bonum finem, antequam utile sit ad malum finem: V. G. exsilire & turri in casu posito, prius servit ad fugam ex incendio, quam ad sui ipsius necem: imo ad istam fugam facit, & utile est exilire, independenter omnino à propriâ nece.

Nota tertio tale medium aliquando vice versa, prius facere ad malum finem, quam ad bonum, aut non facere ad bonum finem nisi dependenter à malo; V. G. cultro percutus sibi perfodere, facit ad fugam ex incendio & etiam ad necem propriam: sed prius ad hanc, quam ad illam: imo ad fugam istam nihil facit istud medium nisi dependenter à propriâ nece.

Me-

Medium postremi generis non licet assumere, hoc enim assumere est committere, & positivè operari malum: V. G. cultro pectus sibi perfodere in casu posito, non est tantum permittere se interimi, sed est positive se interimere; quod nullo casu licet; nihil enim est tam tetrum & calamitosum in hoc mundo, ut lex Dei antiquior nobis esse non debeat *Mane quoad te evocem.*

Medium vero secundi generis assumere licet, justâ & proportionatâ subexistente causâ: hoc enim non est committere, sed permittere, licet autem permittere malum cum justa causa subest non impediendi; sic V. G. qui è turri exsilit cum incenditur, & incendium jam ad ipsum per inere incipit, non se interimit, sed fugit ex incendio: permittit autem se interimi, cum inferne ad aream gravitate suâ alliditur.

Hinc facile solvitur etiam, an qui ob falsum crimen quæstioni subjectus est, possit crimen illud sibi imponere, & confiteri se reum esse quo à tormento quæstionis liber sit. Certum est non licere: nam medium illud (confessio criminis) servit ad bonum finem (liberationem à tortura) tantum dependenter à malo fine (extremo supplicio) quod iudex sumet à reo confitente, licet innocente. Item

Item an liceat militibus navalibus ignem conijcere in pulverem pyrium, ne navis veniat in potestate hostium: & plerumque non licet: quamvis enim prius hoc medium serviat ad bonum finem, quam ad malum, prius ad exemptionem navis è potestate hostium, quam ad necem oppugnatorum: vix unquam tamen contingit hic adesse causam satis gravem & proportionatam: non enim est tanti plerumque navem unam & aliquot homines venire in potestate hostium. Quo etiam facit, quod etiamsi hostes forte sævi sint, homines tamen sint, & non tam brutaliter, ac necessario acti, sicut lapides, plateæ seu areæ, hominem è turri exsilientem allidentes: unde ab illis merito sperari potest aliqua salus.

Secundo; Discretio etiam versatur circa illas materias, quæ modo sub legem cadunt & à Ratione vetantur; modo autem in medio relinquuntur: V. G. furari illicitum est; auferre tamen in extremâ necessitate, quantum illi necessitati sublevandæ satis est, non est illicitum: ut qui in extremâ fame panem aufert à piflore, quo satisfaciat isti necessitati, non peccat: nec furatur proprie: nam furari est rem alienam auferre; hic vero non aufert rem alienam,

lienam, sed communem : nam bonorum divisio inter homines non tam rigide introducta est, & introduci ab hominibus tam rigide non potuit : ut non iterum in casu extremæ necessitatis bona omnia communia censeantur ; idque præcisè pro ea parte, quæ requiritur ad necessitati illi subveniendum : ubi tamen par est necessitas utriusque partis, non licebit auferre discretio enim dicitur, hic potioem esse conditionem possidentis : sic in communi naufragio non licet eum, qui tabulam aliquam arripuerit, de tabula detrudere, ut te ipsum salves, qui tabulam non habes.

§. 4. Ignorantia.

Prudentia potest bene consistere cum ignorantia aliqua ; quamvis enim vir bonus sit sapiens, ut pridem demonstrabamus ; multa tamen ignorat : velut modum, quo Deus mundum, & ipsum in mundo posuit, rursusque cum ei placet è mundo eripit : & multa passim occurrunt talia, quæ limites humanæ intelligentiæ transcendunt : quos limites vir bonus egregie perspectos habet, nec eos unquam ingenii aviditate, aut sciendi cupidine transilire constituit : hoc enim attentare